

NOVAC U KNJIŽEVNOSTI

„Uvijek bih radije bila sretna nego ponosna.“

Charlotte Bronte

CHARLOTTE BRONTE – JANE EYRE

Roman Jane Eyre trebala bi pročitati svaka mlada osoba zbog **vrlina i sustava vrijednosti koje Jane utjelovljuje**.

U krhkom i nježnom tijelu mlade Jane kriju se **snaga volje, odlučnost, poniznost, strpljenje, emocionalna ravnoteža i velika empatija**. Sve vrline koje su joj pomogle da opstane u svijetu punom izazova kojima je bila izložena još od djetinjstva u kojem je kao mala djevojčica bila prepuštena na milost i nemilost svojoj udomiteljskoj obitelji nakon gubitka roditelja.

Jane koju su iskustva iz djetinjstva odredila i koja je mislila da nije vrijedna ljubavi pratimo kroz cijeli roman kako sazrijeva, **spoznaje sebe i na kraju shvati da je itekako vrijedna ljubavi za koju će se na kraju i izboriti**.

Roman Jane Eyre smo izabrali iz još jednog razloga u sklopu našeg izbora djela za rubriku „Novac u književnosti“, a to je zbog same autorice Charlotte Bronte koja je **knjigu davne 1847.g.**

objavila pod muškim pseudonimom Currer Bell budući u to vrijeme „nije bilo primjereno“ da žene pišu romane.

Divna spisateljica koja se **krila iza imena muškarca** svojim radom i istupanjem dala je svoj doprinos u **borbi žena za izjednačavanje svojih prava s pravima muškaraca**.

Da ovakve prekrasne žene u povijesti nisu bile korak ispred svoga vremena tko zna kakva bi danas bila prava žena i zato posebno hvala svakoj ženi koja je na bilo koji način dala svoj doprinos da se kroz povijest položaj žena u društvu poboljša. Hvala i onim prekrasnim ženama i muškarcima koji i danas svojim radom nastoje pomoći ženama u zemljama u kojima su njihova prava još uvijek ograničena.

Za našu rubriku „Novac u književnosti“ izdvojile smo dio poglavlja koja su nam se učinila zanimljivim za raspravu o novcu.

„Vi nemate pravo uzimati naše knjige: **mama kaže da ovisite o nama; vi nemate novaca; otac vam nije ostavio ništa; trebali biste prosjačiti, a ne živjeti zajedno s gospodskom djecom kao što smo mi i jesti ista jela i nositi haljine koje kupuje naša mama.**

A sad ću vam pokazati kako se prevrće **moja biblioteka: jer ona jest moja, cijela kuća je moja – ili će to biti za nekoliko godina.**“

...

„I ne biste trebali sebe uspoređivati s gospođicama i gospodinom Reedom samo zato što gospodarica ljubazno dopušta da vas s njima odgajaju.

Oni će biti vrlo bogati, a vi nećete imati ni pare: trebate biti ponizni i pokušati im se svidjeti.“

...

„John nije nimalo nalik na svoga oca i to mi je drago: John je poput mene i braće – pravi Gibson. Oh, **kad bi me barem prestao uzrujavati tim traženjem novca!** Nemam više novaca: osiromašili smo. Moram otpustiti pola posluge i zatvoriti ili iznajmiti dio kuće. **Nikad neću na to pristati – a kako ćemo onda živjeti?** Dvije trećine mojih prihoda idu za otplatu hipoteke. **John se strahovito kocka i uvijek gubi – jadan dječak!** Opsjedaju ga prevaranti; John je propao i srozao se – strašno izgleda – **stidim se zbog njega kad ga vidim.**“

Citat iz knjige Jane Eyre

NE MOŽEŠ BITI BOGAT I GLUP DULJE OD JEDNE GENERACIJE

Ovim bahatim riječima djeca gđe. Reed i posluga u njihovoj kući svakim danom su davala do znanja Jane da su njihove **sudbine predodređene okolnostima u kojima su rođeni: njihova da budu bogati i uspješni, a njezina da bude siromašna.** Upravo takav stav bio je poguban za ovu mladost, posebno bahatog Johna Reeda koji je zakoračio u sigurnu propast u trenutku kad je mislio da novac možeš sačuvati bez znanja i da je bahatost vrlina.

Vidiš Jane ovo je još jedna zabluda koja je i danas prisutna kod nekih mladih ljudi čiji roditelji imaju puno novaca. Naime, nisu svjesni da je **održati bogatstvo jednako zahtjevno kao i stvoriti ga.** Količinu novca s kojom raspolazemo i financijsku pismenost ne dijeli znak jednakosti.

Naime, ako s novcem ne znamo racionalno postupati i pustimo da nas vode impulzivne reakcije bez ulaganja u znanje koje će nam omogućiti da radom zadržimo ono što su naši roditelji stvorili onda svakako moramo biti svjesni činjenice – **da ne možeš biti „bogat i glup“ dulje od jedne generacije.**

Ima primjera ljudi koji su dobili milijune na lotu, pa u jednoj noći ostali bez svega, kao i uspješnih sportaša, glumaca i pjevača koji su imali milijunski vrijedne ugovore i nakon nekog vremena pogasili osobni stečaj. Pitaš se Jane kako je to moguće. Tebi koja si racionalna i skromna sigurno to zvuči nemoguće, ali upravo zbog toga tebe uzimamo kao primjer vrlina.

Puno stvari dolazi od kućnog odgoja. Prisjeti se samo komentara

Johnove majke (op. a.: posljednji citat u okviru s lijeve strane).

Nije li majka sve rekla svojim komentarom. Nije li upravo majka **podržala sinovu propast u trenutku kad mu je dozvolila da koristi novce za kocku, nije li upravo ona podržala sinovu propast kad mu je dala da živi u uvjerenju kako je bogati nasljednik i pred njega nije stavila odgovornost da mora početi raditi i vrlo žestoko osudila svaki oblik bahatosti svoga sina, nije li upravo ta majka rečenicom „opsjedaju ga prevaranti“ pokušala pronaći krivce u nekome drugome i još jednom sina zaštititi na pogrešan način, nije li upravo ta majka pogriješila kad sina nije suočila sa posljedicama svoga ponašanja već tražila opravdanja za njegovo ponašanje.**

I kako obično ovakve situacije i danas završe, sad kad je već kasno, roditelji se **počnu stidjeti djeteta koje je ispalo upravo onakvo kakvim smo ga odgojili:** u slučaju Johna Reeda bahato, bez odgovornosti, znanja, poniznosti i zahvalnosti, lišen obveza i bez razvijenog sustava pravih vrijednosti.

Samo djeca nisu projekt koji ako ne uspije možeš zamijeniti drugim – oni su rezultat našeg odgoja i itekako utječu na naše živote zbog količine emocija koje su u taj odnos uključene.

„Sigurna sam gospodine da nikada neću pobrkati **neformalnost i vrijeđanje**, prva mi se prilično sviđa, dok na potonje ne bi pristalo niti jedno biće rođeno u slobodi, pa čak ni za plaću.“

...

„U smirenosti kojom ste doznali za svoje iznenadno bogatstvo vidio sam duh oslobođen materijalnih poroka: raskoš nije imala neprimjerenu čast nad vama.“

U odlučnoj pripravnosti da svoje bogatstvo podijelite na četiri dijela, zadržavši za sebe samo jedan dio i prepuštajući tri preostala zahtjevima neke apstraktne pravičnosti, prepoznao sam dušu koja podrhtava u plamenu i uzbuđenju žrtvovanja.“

Ćitat iz knjige Jane Eyre

NEFORMALNOST ILI VRIJEĐANJE - BEZ KOMPROMISA!

Jane jako lijepo si ovo zaključila, jer i danas postoje ljudi koji si daju za pravo činjenicom da su poslodavci ili rukovoditelji prekoračiti svoje ovlasti, odnosno granice tzv. „dobrog ukusa“. Kako si lijepo rekla: „**tanka je granica između neformalnosti i vrijeđanja**“.

Znaš Jane danas je pravosuđe napredovalo i štiti zaposlenike od bio kakvog oblika zlostavljanja na radnom mjestu, međutim postoji i dalje jedan veliki problem, a to je da mnogi ljudi u strahu od gubitka radnog mjesta ne koriste tu svoju zakonsku zaštitu čak i kad su izloženi nasilju, ohrabrujući na taj način nasilnika da se nastavi i dalje neprimjerno ponašati.

Iskreno se nadamo da će nove generacije imati više hrabrosti i zapamtiti ono što si nam rekla da na „**vrijeđanje na treba pristati niti jedno biće rođeno na slobodi, pa čak ni za plaću.**“.

DUH OSLOBOĐEN MATERIJALNIH POROKA

Draga Jane jako je lijepo što si od ranog djetinjstva naučila da **novac ima više uloga**. I nas je čitajući knjigu dojmila tvoja smirenost kad si doznala da si naslijedila bogatstvo. U tom trenutku još jednom je došla do izražaja tvoja **racionalnost i poniznost te potpuna neovisnost od materijalnih poroka**.

U današnje vrijeme izrađuju se kasice koje imaju četiri pretinca: potrošnja, štednja, ulaganja i donacije. Na ovaj posljednji pretinac ponekad zaboravljamo. Naime, donirati ne trebamo samo novce, najčešće najvrijednije dijeljenja su kada nekome date svoje vrijeme, pomognete mu da sam nauči zarađivati novac, ili mu date koristan savjet koji mu može pomoći u rješavanju nekih životnih poteškoća.

Pogrešno je kad govorimo o donacijama razmišljati da samo novac možemo nekome dati i da trebamo biti bogati da bi pomagali drugima. Naše iskustvo govori upravo suprotno **puno je drugih oblika pomoći koje možemo podijeliti s drugim ljudima, a da to nije isključivo novac**.

UMJESTO ŽIVOTOPISA

Charlotte Brontë (1816. – 1855.) engleska je spisateljica iz utjecajne književne obitelji Brontë.

Slika preuzeta sa: www.povijest.hr

Ovaj Projekt financiran je iz proračuna Grada Zagreba